

S.E.

Ze dne 15. listopadu 1956.
07,35 hod.

Voláme KSČ.

K otázkám osobních vyhlídek členů strany napsal Robert Loukota tento komentář.

Po tom, co se odehrálo v Maďarsku a v Egyptě, chtěl i já stát v první řadě bojovníků proti takovému řádění. A proto se přihlašuji do komunistické strany. Jaroslav Došek, povoláním krmíč zemědělského družstva v Řehlovicích. Tento dopis dostalo Rudé právo a otisklo jej v jednom z nedávných čísel. Možná, že to tak Jaroslav Došek napsal, možná, že si to napsali v Rudém právu sami. V každém případě je to rozhodnutí málem téměř neuvěřitelné.

Rudé právo již totiž otisklo tolik hrůzostrašných historek o tom, jak se vedlo za revoluce maďarským komunistům že tím jen mohlo další zájemce o ilegitimaci odradit. Při tom budiž řečeno, že tím Rudé právo vzbudilo klamný dojem. Hněv maďarských revolucionářů se obracel výhradně a nebo skoro výhradně proti maďarskému ekvivalentu československé Stb. Těm se skutečně vedlo zle v tom se pozorovatelé a svědkové vesměs shodují. Členové strany, ti řadoví i funkcionáři, vyvázli celkem bez fyzické pohromy. Pokud lze soudit z dosažitelných svědectví. Je rozumné předpokládat, že i u nás dovedou občané rozlišovat mezi zodpovědností normálního komunisty a zodpovědností kriminální. Je-li pravda, že Jaroslav Došek vstoupil skutečně do strany, jak se dočítáme, pak není jeho hrdinství tak velké, jak by se zdálo. Nehrozí mu takové nebezpečí, jako kdyby vstoupil dejme tomu do nějakých vybraných úderných oddílů Stb. Podle našeho dojmu však není případ Jaroslava Doška z Řehlovic příliš typický.

Podle zkušeností z dob, kdy vypukla korejská válka a z lonského roku, kdy se hovořilo o možnostech neutrality bude patrně část členstva Komunistické strany Československa zachváćena vlnou alibismu. Pohyb pryč od strany je, jak se domníváme silnější, nežli příliv nového členstva. Alibista je karierista, alibista je člen strany který se chce přehoupnout přes kritické období do nové éry. Alibista má vyvinutý smysl pro odhadování toho, kdo vyhraje. Alibista odhaduje, že roky, ne-li měsíce, či dny dosavadního režimu jsou sečteny. Alibista sice nemůže vyměřit, jak dlouho ještě agonie režimu potrvá, avšak cítí, že přišel čas, aby začal obracet. Alibista ví, že nesmí obrátit na poslední chvíli, to by prohrál. Alibista musí obrátit včas, tak, aby splýnul s proudem komunistů

kterí jsou zklamáni a otráveni docela poctivě, ne z ohledu na svou osobní kariéru. Nuže, hustota výskytu alibistů je v Československu něco jako bursovní zprávy v soukromém kapitalismu. Je-li dnes alibistů víc, než před měsícem, kurs politických akcí dnešního vedení strany a vlády jde dolů. Alibista může propadnout chvilkové panice tak, jako propadával občas panice bursa, nakonec se mohou věci zase uklidnit a alibista je v trapném postavení, aby hledal zpátky alibi ze svého alibismu a obnovil si pověst u režimu, který umírá pomaleji, nežli alibisté očekávají a než si občané přejí. Pro odhad budoucího vývoje je přád ještě lepší klidná analýsa. Je ještě příliš brzo na dělání bilance.

Možná, že západní velmoci v posledním měsíci ztratily víc, než Sovětský svaz, možná, že naopak. Na jedné straně není dobře vidět, jak si mohou západní mocnosti obnovit a upevnit své politické a hospodářské posice na středním Východě, kde se po vojenském experimentu Anglie a Francie, vyhlídky západních velmocí zhoršily. Je dost možné, že vojenská intervence Anglie a Francie v Egyptě odvrátila daleko horší nebezpečí, které tam Západu hrozilo. Ukazuje se, že se Sovětský svaz chystal si vybudovat z Arabských států na středním Východě svého druhu malé satelity. Od lonska tam na běžícím pásu posílal zbraně. Moderní zbraně, se kterými Arabové neumějí ani zacházet. Teď v zimě by tam byl začal posílat své vojenské specialisty. Na jaře by byl býval vyprovokoval válku u některých z těch arabských států proti státu Israel. Pak by možná zasáhli dobrovolníci ze Sovětského svazu a celá ta zásobárna nafty, kterou je střední Východ by Moskvě spadla do klína.

Pak už by byl jenom krok, aby Egypt Moskvě dokončil přípravu terénu v severní Africe a západní Evropa by bývala před Sovětským svazem na kolenou. Třeba že tedy britsko-francouzská intervence západní posice na Středním Východě úžasně skomplikovala, možná, že tím, bylo odvráceno něco daleko horšího. Zdali čistý zisk připadá Západu a nebo Moskvě, není doposud jasné. Na první straně máme sovětské vojenské dobrodružství v Maďarsku. Pro Sovětský svaz čistá ztráta o tom už dnes nemůže být pochyby. Vojenská okupace Maďarska se rovná politické porážce. Když už Moskva nemůže satelitním státům vládnout prostřednictvím svých koloniálních guvernérů a musí zasáhnout přímo vojensky, je to vyložená ztráta. Nezávislost Polska je pro Moskvu vyložená ztráta. To, pokud se na věci díváme čistě mocensky.

Podívejme se na to, abych tak řekl dynamicky. Zdá se, že Sovětský systém měl vyhlídky na trvání, dokud byl nehybný. Dokud se v sovětském systému nic nedělo, ani politicky, ani sociálně mohl se držet. Události v Polsku a Maďarsku však do sovětského systému náhle vhodily prvek změny. Větší změny, než cokoliv od Stalinovy smrti. A v tom je pro trvání sovětského systému největší nebezpečí. Sovětská totalita je tak tuhá, že se změnám nedovede a nemůže pružně přizpůsobovat. Změna sama o sobě znamená pro sovětský systém zárodek konce. Maličkost. Maďarská revoluce sovětským občanům předvádí něco, pro mne doposud nepředstavitelného. Možnost kolektivní vzpoury. Teď se podívejme na úžasně hroucení jedné západní komunistické strany za druhou. Věrnost Sovětskému svazu je pro západní komunisty naprosto neúnosná. Každý slušný člověk a slušný komunista se cítí instinktivně

solidární s maďarskou demokratickou revolucí. To jsou změny, které Sovětský svaz vyleženě oslabují. Změny na Arabském středním Východě možná poslouží Moskvě ,možný, že zmobilisují Západ a Moskvu jejím vlivem vytlačí. To jsou otevřené otázky. Avšak změny v tradiční mocenské sféře Moskvu , to je v satelitních státech a u západních komunistických stran jsou jednoznačně pro Moskvu ztrátou.

Snad mají alibisté pravdu, že si začínají budovat alibi už teď.

d

x x x